

Premier a Liszt Ferenc téren Téljés sikerrel

3p. Magyar Nemzet, 1961. júl. 18.

A mai gyerekekről táplált legmerészebb elképzeléseinket is túlhaladják azok a tapasztalatok, amiket ennek a könyvtárnak egyhónapos működése alatt a könyvtárosok szereztek.

Kepes Ágnessel beszélünk erről, a június 6-án megnyílt Liszt Ferenc tér 6. szám alatti, első, igazán modern budapesti gyermekkönyvtár vezetőjével. Ez a könyvtár más, mint az eddigiiek. Nemcsak külsőségeiben (ami egyáltalán nem mellékes szempont), hanem abban, hogy »önkiválasztó rendszerű«. A gyerekek, a könyvtár tagjai, maguk keresik ki a polcokon azokat a könyveket, amelyeket el akarnak olvasni, a helyszínen, vagy otthon.

— **Tíz-tizenkét éves gyerekek olyan természetességgel böngészik a jóval magasabb korosztályoknak szánt tudományos és technikai ismeretterjesztő könyveket, hogy az ember csak bámul. Eszembe se jutott volna, hogy magam ajánljam nekik — mondja a könyvtár vezetője.**

Kiderült hamarosan az is, hogy az ismeretterjesztő művek aránya szűkreszabott. Különben minden tervet megcáfolt és pozitívan cáfolt meg az élet. Az eredeti terv az lett volna, hogy az év végére 1000 tagja legyen a könyvtárnak; már egyhónapos körében elérték az 1400-as létszámot. Az új terv most az, hogy december végén 2000 lesz a beiratkozott tagok száma, de nagyon valószínű, hogy elérik a 2500-at is. A könyvtár »divatba jött«. Nemcsak a környékbeli gyerekek iratkoznak be, hanem a távoli kerületekből is egyre jönnek: az 1398. olvasó például egyenesen Újpestről.

Mi a vonzóereje ennek a könyvtárnak? Vélhetőleg az, hogy a maga nemében egészen új, formájában is, szellemében is.

Amikor június 6-án, az ünnepélyes megnyitón először voltam a könyvtárban, a nagy akadalmamban magam is kétkedve szemléltem a nagy helyiséget, amelynek két szárnyát, a nagyobbak és a kisebbek olvasóhelyiségeit csak függöny választja el a közép-résztől, ahol a polcok sorakoznak. Valahogy úgy képzeltek el, többen jelenlévő felnőttek, hogy mindig ilyen lárma, tolongás lesz itt, és a kísérletet máris balul sikerültnek könyveltük el.

A gyakorlat rácáfolt, már aznap rácáfolt a felnőttek pesszimizmusára. Amint a könyvtár vezetője meséli: este, hatóra tájban, amikor hivatalos küldöttek, érdeklődők, bárnészködő gyerekek lassan mind elhagyták a könyvtár helyiségét, az egyik asztalnál felfedeztek egy 12 éves fiút, aki nyakig temetkezett egy ifjúsági regénybe. A háromnegyed részét kiolvasta, nem törődve járás-kelessel, filmesekkel, TV-sekkel, újságírókkal és érdeklődőkkel.

Járáskelés most is van. Gyerekkönyvtárról lévén szó, nincs áhitatos, pissenés nél-

küli csend. De azokat, akik olvasni akarnak, **semmi sem zavarja.** Legfeljebb az idő múlása. Egy tízéves szőke kislány és egy hozzá hasonló 8 esztendő s szőke fiú ült az egyik asztalnál, szorosan egymás mellett, szemmeláthatóan testvérek. Fel se pillantottak, pedig ott beszélgettünk a könyvtár vezetőjével közvetlen közelükben. Egyetlenegy mondatot hallottam a kislánytól, azt is félhangosan: — **Még hét percünk van, siess.**

Naponta átlag 150 gyerek fordul meg a könyvtárban. Mind a 150 maga válogat. Elképzelhető, hogy nincs mindig példás rend a polcokon.

— **Allandóan rakodnunk kellene — mondja a könyvtár vezetője, és bizony a többi, adminisztratív és szakmai munka mellett nagy megterhelés volna, ha máris nem lennének önkéntes segédcsapatunk.** Huszonhat kiskönyvtárosunk van, akik gyorsan és pontosan rakják helyükre a könyveket, közben megtanítják a többieket is a rendre.

Ez a másik nagy előnye az önkiválasztásnak. A polcokon táblák állnak útmutatóul: »Ifjúsági mozgalom, Búvárkodás a természet birodalmában, A technika vívmányai, Művészet, Sport, Írókról, Könyvekről, Hazánkról és a nagyvilágról, Válogatás a felnőttek irodalmából, Költemények, Híres emberek, Kalandos történetek, Mondák, regék, történeti regények, Gyermekvilág, Úttörőélet, Állattörténetek.« A táblákon kivágtott illusztrációk a vonatkozó irodalomból, dekoráció is, illusztráció is, útmutatás is egyszerre. Annyibizonyos, hogy a gyerek, aki többször látja ezt a csoportosítást, beidegzi a rendszerezést, remekül kiismeri magát a könyvek között most és felnőtt korában még inkább.

A gyermekkönyvtár különben is költséget és főleg fáradságot nem kímélve igyekszik mindent színessé, megkapóvá, szemléletesé tenni. Még a közönséges könyvtáronokat tartalmazó dobozok tetején is, a műfajnak megfelelő, színes figurák láthatók és a kartonos fiókokban is, az első katon »illusztrált«. Albumok fekszenek az olvasótermek asztalain. Úgynevezett »notációk« vannak benne, vagyis a könyvtárban található művek rövid ismertetése. De hogyan?! Ez a könyvtár megtalálta a módját, hogy elkerülje az egyhangúságot, az unalmat. Az egyik album egyik oldalán: »Eltűnt egy ember! Ki látta az utóbbi időben a híres vegyész? Ki tudja, hol tartózkodik? Mindezt megtudod, ha elolvasod Jokl: Basilius Knox című könyvét.« Másik oldal: »100 000 fontot kap, aki kitalálja, hogyan szállítható az idő...« Így kezdődik és néhány frappáns mondat után kiderül, hogy *Iljin*: Hány óra? című könyvről van szó. Bevált az új módszer, hogy ismertetés helyett inkább *frappáns részleteket közölnek a könyvből*, megfelelő képanyaggal körítve.

A kicsik olvasójában valóssággal gyerekszobai hangulat van. Óvoda-méretű asztalok és székek, a polcokon képeskönyvek, az egyik polc tetején játékdob, azon sárga mackó.

— **Néni kérem —** mondta a napokban az egyik kislány. — **Adhatok egy puszit a Macinak?**

A könyvtár vezetője kezébe nyomta a mackót, a kislány magához szorította, úgy »olvasott« vagy másfél óra hosszat. Óvatlan pillanatokban csendesen mesélgetett neki. Igen gyakori különben, hogy a nagyobbik testvér beül ide a kisebbel és halkán felolvassa kedvenc meséit.

Bizonyos, hogy nemcsak az irodalom, nemcsak a pedagógiai módszerek, hanem a környezet is jó hatással van a naponta itt megforduló átlag 150 gyerekre. A modern, műanyagfóliával borított, többszínű fal, a merész ívbén

hajló és a szerkezeti elvet érvényesítő beton-tartók, a vasalvázú lépcső, amelyre külön-külön vannak rácsavarozva a lépcsőfokok, ezzel is hangsúlyozva a szerkezeti elvet, a modern színű és vonalú bútorok, az érdekes mintájú függönyök, a sajtóságos formájú, félig rejtett világító-testek, a fa és fém kombinációjából szerkesztett polcok és pultok **hozzászoktatják a gyerekeket a korszerű széphez, és ez annál inkább mély nyomot hagy bennük, mert a legnagyobb mély esztétikai élménnyel, az irodalom élményével párosul.**

Egy hónap még rövid idő ahhoz, hogy »mérleget« leheszen készíteni. Elég annyit megállapítani, hogy **ennek a gyermekkönyvtárnak a létesítése helyes volt, és bizonyára több hasonló fogja követni.** Tanul az itt tapasztaltakból a Móra Kiadó, amelynek a könyvtár rendelkezésre bocsátja felbecsülhetetlen értékű »közvéleménykutatási« anyagát, tanul az író, aki ellátogat majd és beszélget ifjú olvasóival és könyvtárosokkal, tanul a könyvtáros, aki — mint gyakorló könyvtárban — eltölt itt huzamosabb időt, gyerek és felnőtt, akik megnézik majd hatalmas kirakatát, ahol a környező iskolák szakkörei, politechnikai műhelyei állítanak ki a tanévben. A *Liszt Ferenc téri gyerekkönyvtár premierje jól sikerült, minden kilátás sikeres folytatással biztat.*

Teknős Péter